

วิถีชีวิตของปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ดูแลหลัก ที่สัมพันธ์กับสุขภาพช่องปาก เด็กอายุ 1-3 ปี ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น Lifestyles of Grandparents, Main Caregiver, Related to Oral Health of Children Age 1-3 Years, Baan Lao, Bann Phang District, Khon Kaen Province

ทรงวุฒิ ดวงรัตนพันธ์¹, สุจิตตรา ชาดำ²

¹ภาควิชาทันตกรรมครอบครัวและชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

²โรงพยาบาลบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

Songvuth Tuongratnanaphan¹, Sujitra Chata²

¹Department of Family and Community Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University

²Bann Phang Hospital, Khon Kaen Province

ชม. ทันตสาร 2557; 35(1) : 107-117

CM Dent J 2014; 35(1) : 107-117

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ดูแลหลัก ที่สัมพันธ์กับสุขภาพช่องปากเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 1-3 ปี โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม จากครอบครัวที่มีปู่ ย่า ตา ยาย เป็นผู้เลี้ยงดูหลักของเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 1-3 ปี จำนวน 9 ครอบครัว ในพื้นที่บ้านเหล่า ตำบลบ้านเหล่า อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สภาพสังคมที่เปลี่ยนไปของชนบท จากวิถีเกษตรกรรมมาเป็นอุตสาหกรรม ส่งผลต่อวิถีชีวิตชาวบ้าน เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว แม่เดิมเป็นผู้เลี้ยงดูกล่อมเกลาลูกต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จึงฝากลูกไว้กับปู่ย่า / ตา ยาย เป็นผู้เลี้ยงดู ดังนั้นการศึกษาจึงพบว่า ยายมีบทบาทเป็นผู้

Abstract

The objective of this research was to study the lifestyle of the grandparents, main caregiver, who had the relationship with the oral health of the 1-3 years-old children. The researchers used the descriptive research by gathering the information with indepth interview and participatory observation from 9 families which had grandparents as the main raiser for the 1-3 years-old children in the area of Baan Lao Sub-district, Baan Phang District, Khon Kaen Province.

The research result showed that the social condition was changed from the agricultural lifestyle to be the industrial lifestyle which affected

Corresponding Author:

ทรงวุฒิ ดวงรัตนพันธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทันตแพทย์ ภาควิชาทันตกรรมครอบครัวและชุมชน
คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Songvuth Tuongratangaphan

Assistant Professor, Department of Family and Community
Dentistry, Faculty of Dentistry, Chiang Mai University,

Chiang Mai 50200, Thailand

E-mail: suong99@gmail.com

เลี้ยงดูกลมเกลียวเด็ก โดยมีทั้งที่ได้รับคำแนะนำและไม่ได้รับคำแนะนำจากพ่อแม่เด็ก ทั้งนี้ขึ้นกับเงื่อนไขชีวิตของแต่ละครอบครัว โดยการตัดสินใจเลือกรูปแบบในการเลี้ยงดูนั้นเป็นของยาย สำหรับรูปแบบในการเลี้ยงดูเด็กพบว่าผู้เลี้ยงดูรับรู้ว่ามีอดีตกับปัจจุบันแตกต่างกันอันเนื่องจากเศรษฐกิจ เมื่อแม่ต้องออกไปทำงาน ยายก็เกิดความสงสารหลานจึงมักแสดงออกด้วยการดูแลหลานเป็นอย่างดีแตกต่างจากลูก โดยการให้ขนมเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลี้ยงดูที่แสดงออกเพราะสงสารหลาน ผู้เลี้ยงดูรับรู้ว่ามีเด็กสมัยนี้มีความสามารถมากกว่าสมัยก่อนในเรื่องพัฒนาการ การที่เด็กแปรงฟันได้ด้วยตัวเองจึงเป็นเรื่องที่ยายชื่นชม ยายรับรู้ว่าการเริ่มแปรงฟันให้เด็กเมื่อมีฟันขึ้นมากแล้วเมื่อเด็กมีอายุประมาณ 2 ขวบ โดยเห็นว่าฟันน้อยซี่การเช็ดก็เพียงพอ รวมถึงการดื่มนมเพียงอย่างเดียวไม่ได้ทำให้เกิดฟันผุและมีเด็กตัดสินใจเองว่าอยากแปรงฟันเนื่องจากต้องการแปรงฟันเหมือนพี่โดยที่ยายหรือแม่ไม่ได้ตัดสินใจเรื่องการแปรงฟันครั้งแรกของหลาน นอกจากนี้วิถีชีวิตเดิมของยายเป็นวิถีเกษตรกรรมซึ่งการเลี้ยงดูอยู่กับนา อาหารได้จากธรรมชาติ ร้านค้า ขนม มีน้อย ปัญหาเรื่องฟันผุน้อยแม้ไม่ได้แปรงฟัน ทำให้ยายไม่เห็นว่าการแปรงฟันนั้นมีความสำคัญ รวมถึงจากการศึกษานี้ยังพบว่ายายที่เลี้ยงดูวัยนี้ไม่ได้รับรู้รูปแบบวิธีการเลี้ยงดูจากสื่อโทรทัศน์ สื่อเอกสารเนื่องจากวิถีกิจวัตรของยายหมดไปกับการเลี้ยงดูหลาน ดังนั้น หากจะส่งเสริมให้เกิดการมีสุขภาพช่องปากเด็กเล็กที่ดีควรพิจารณาให้สอดคล้องกับเงื่อนไขวิถีชีวิตของปู่ย่า-ตา ยายเพื่อเพิ่มโอกาสให้สามารถจัดสรรเวลาเพื่อดูแลสุขภาพของเด็กด้วย

คำสำคัญ: วิถีชีวิตของ ปู่ ย่า ตา ยาย สุขภาพช่องปากเด็ก 1-3 ปี

the lifestyle of people. The duty was changed in the family. In the old time, a mother took care of her child. In this time, a mother had to work outside, so she left her child with the grandparents to take care. Therefore, the researchers found that the grandmothers had the important role to take care and teach children with or without the advice from the parents depending on the life criteria of each family. The grandmothers decided the taking care style. The taking care style was from the raiser was aware that there were some differences from the past because of the economic situation. When the mother went to work, the grandmother was pity with her grandchildren. Consequently, the grandmother took care of her grandchildren very well different from her children. Giving the dessert was one form of taking care because of she was pity on her grandchildren. The raiser knew that now the children had more development than before. Brushing their own teeth was admired by their grandmothers. The grandmother understood that it should be better to brush their grandchildren's teeth after there were many teeth or when their grandchildren were at 2 years old. They thought that if their grandchildren still had a few teeth wiping the teeth was clean enough. Also, only drinking milk was not able to cause the decay of the teeth. In addition, the grandchildren made their own decision to brush their own teeth because they wanted to brush their teeth as same as their older brothers or sisters did. The grandmothers did not decide about their grandchildren's first teeth brushing. In addition, the former lifestyles of the grandmothers were agricultural and they took care their children at the rice field, brought the food from the nature, and there were fewer groceries to sell the dessert and snack. Therefore, there were less tooth decays

even though the children did not brush their teeth. As a result, the grandmothers did not think that brushing the teeth was important. Also, this study found that the grandmothers at this age raising their grandchildren without knowing how to raise the grandchildren from the television, and document, because most of the time of the grandmothers was gone with raising their grandchildren. Therefore, if someone wants to encourage the good oral health of the young child, he/she should consider the criteria of the grandparents' lifestyles to increase the opportunity to be able to manage the time for taking care of the children's health.

Keywords: lifestyles of the grandparents, oral health of 1-3 years-old child